

קוראים לה תוכנית שרוש השנים.
שרים מתנגדים לה, מפלגות דורשות לתקנה.
אביה הרוחני הוא שר האוצר פינחס ספיר.
הוא נשבע כי היא, ורק היא, תציל את הי
מדינה משואה כלכלית.
הוא מדבר על הירוק החגורה.
על הגברת הפריז והאדרת הייצוא.
על עיקור ועל הקפאה, על צנע דוגמת
אנגליה.
עיתונאי חדלשון אפילו הספיק להדביק לו
את השם „פינחס וילסון“.

מה אומרת תוכנית זאת? האמת היא שאין תוכנית יש כל מיני רעיונות המרחפים באוויר — כולם ישנים. הם עטופים במלים מקצועיות, והם מושמעים מפי כלכלנים ופקידים בכירים. אבל המונחים המקצועיים אינם יכולים לטשטש את האמת היסודית. צריך רק לקרוא לעובדות במלים פשוטות. ואז יסתבר, כי כל רעיון הוא בלוף.

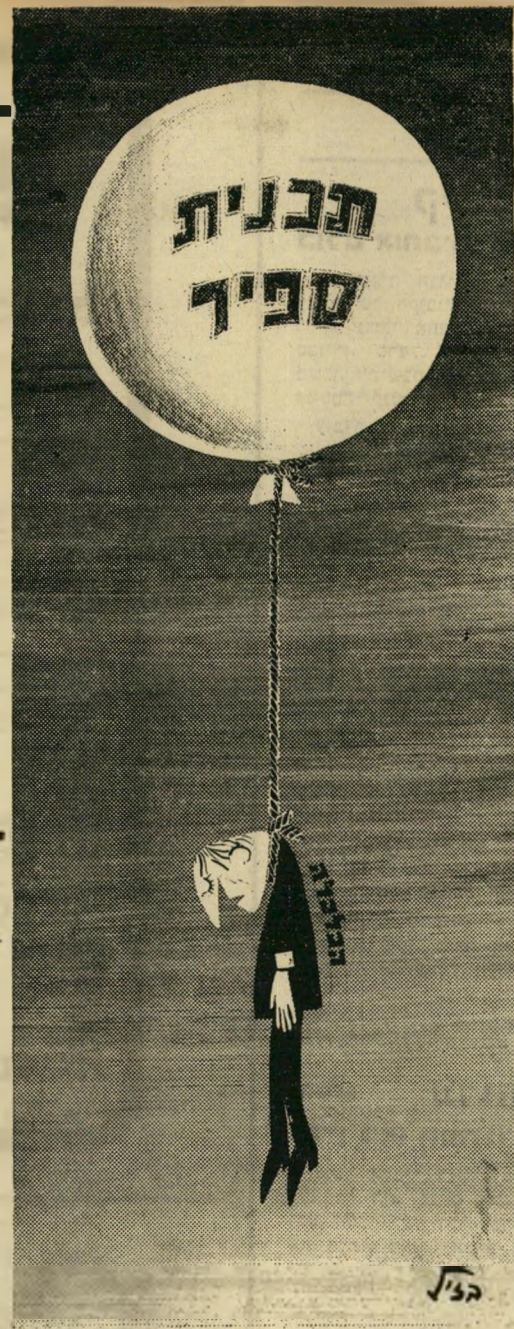
למשל: ספיר מטיף לקרבנות, מפני שרק כך אפשר יהיה להגיע לעצמאות כלכלית. הוא גם חדור אמונה, שהדרך היחידה היא להקפיא את השכר. זהו, לגבוי, המפתח לכל.

אין איש מטיל ספק בכך, שעצמאות כלכלית כרוכה בקורבן. ספיר טוען, כי לפי תוכניתו יירדש קורבן שזה מכל חלקי האוכלוסיה. הוא קורא לזאת חלוקת הנטל — וזה הבלוף הראשון. כי כנגד הקפאת שכרם של השכירים, מציע ספיר כמה הצעות שאינן אומרות מאומה, ושנועדו רק לסבר את אוזנה הכבדה של מפיץ. למשל:

הקפאת דיוידנדה

זה נשמע כהכרזה סוציאליסטית ממש, אבל אין לה שום משמעות מעשית. יש בישראל רק כמה עשרות חברות ציבוריות הרשומות כבורסה. על חלוקת הרווחים של חברות אלה בלבד אפשר לפקח. כל יתר החברות והמפעלים יכולים לחלק את הדיוידנדה שלהם בכמה וכמה צורות, מבלי לקרוא לילד בשמו. במרבית החברות אפשר לחלק את הרווחים עליידי הגדלת המשכורות למנהלים. כי המנהלים הם לרוב גם בעלי המניות.

למעשה יודע פנחס ספיר שאין שום אפשרות להקפיא דיוידנדות. אבל שותפיו בקואליציה דרשו ממנו לחלק

להעלות השכר. הם מאשימים את ההסתדרות גם בכך, שהיא אינה מאפשרת לפטר פועלים בלתי יעילים, מעוררת דת בכך את העצלות. הפועל בטוח במקום העבודה שלו, אינו חושש להתעצל, בטוח שמשכורתו תעלה בהתייחסות.

לעומתם טוענים הפועלים, כי פריז העבודה הנמוך הוא תוצאה של ניהול כושל ולקוי פועלים יודעים לספר על הרכבת מיפעלים שנמשכה פי שניים ושלושה מן הזמן הדרוש, בשל חוסר-הידע של המנהלים. הם מספרים גם על רכישת ציוד לקוי או מיושן, על הכללת כל ההוצאות האישיות של חברי-המנהלים בתוך הוצאות-הייצור של המפעל.

משה זנדברג, ראש אגף התקציבים במשרד האוצר ויועצו הכלכלי של ספיר, אמר לפני שבוע, כי מיפעל המשקיע לירה אחת בהעלאת כושר-הניהול שלו, מעלה את תפוקתו בשבע לירות. רווח של 700 אחוז. אם יימסר מיבצע יעול הניהול לידי מנהל יעיל, לא עליפי מפתח מפלגתי, אפשר יהיה לחולל פלאים.

כל נסיון להקפאת-השכר שלא יהיה כרוך במיבצע להעלאת הפיריון, לא יתרום מאומה להשגת העצמאות הכלכלית. הוא יביא להורדת רמת-החיים, להקטנה נוספת של הפריז — וכך, להרחקת העצמאות הכלכלית. כי מדוע יעלה הפועל את הפריז שלו, אם מורידים את שכרו? ובעיקר, כשלנגד עיניו הדוגמה ההיסטורית של ד"ר רות-הפאר של השרים ונסיעותיהם התכופות לפריס. כאן המקום לדון בבלוף המסתתר מאחורי

תוכנית כלכלית

כי אין בתוכנית זו שום דבר חדש. זוהי המדיניות הכלכלית הישנה, הנהוגה בישראל מאז הפיחות האומלל של 1962; המדיניות הכלכלית שהביאה למעשה למצב של היום, עם כמה תוספות קטנות.

התוספת החשובה ביותר, המוצעת עתה, היא הגדלת החזרי-מיסים, לפי מפתח של יצוא. שיטה זו, הנהוגה מזה ארבע שנים, מעניקה סובסידיה ישירה ליצואנים. עתה רוצים להעניק להם יותר. תמריץ זה יעודד אמנם את היצוא לתקופה מסוימת, אבל לא את היצוא הזול והיעיל ביותר.

ספיר מציע להחזיר ליצואנים חלק מן המכס ומס'הקניה, שהם משלמים על חומרי-גלם. החזרת המס תחבצע בתאם לערך המוסף.

הערך המוסף הוא ההפרש בין הדולרים שהוצאו כדי ליצור את המוצר בישראל, לבין הדולרים שקיבלו עבורו בחו"ל. כלומר: הרווח הנקי במטבע חוץ.

במקרים רבים משלם האוצר — בעזרת סובסידיות סמויות — מחיר יקר עבור הדולרים. אחת הסובסידיות הללו היא

האשראי הזול ליצוא

במשרד האוצר קיימת קרן היצוא, ממנה מקבלים היצואנים הלוואות זולות, בריבית של ששה אחוז בלבד וללא הצמדה. הריבית המינימלית הנהוגה בארץ היא 12 אחוז. פירושו של דבר: כל יצואן הזקוק להון חוזר גדול מקבל על כל לירה-הלוואה לפחות שש אגורות במתנה. עם חשבון הצמדה, מגיעה המתנה ל-10 אגורות.

מתנה זו אינה מעודדת דווקא מי שמייצא דולר זול יותר, אלא מי שזקוק ליותר הון-חוזר כדי להפעיל את בית-החרוש שלו. יצואן אחד זקוק להלוואה של מאה לירות בלבד מקרן היצוא, כדי לייצא סחורה במאה דולאר. הוא יקבל עשר לירות במתנה, יצואן אחר, הזקוק ל-200 לירות כדי לייצא אף הוא במאה דולר — יקבל 20 לירות מכסי האורת.

ספיר מציע שיטה זו של תמריצים, כי הוא אינו מוכן לקבל את שיטת

הפרמיות ליצוא

אותה מציעים מרבית הכלכלנים, שר המסחר והתעשייה, חיים צדוק, דוגל גם הוא בחלק מהצעתם של הכלכלנים. הוא מציע לתת פרמיה של 60 אגורות לכל דולר מוסף של יצוא, בלי הבדל.

שיטה זו באה להתגבר על אחד המיכשולים העיקריים העומדים בפני היצוא הישראלי: שער הדולר המסולף.

מאז הפיחות בשנת 1962 עלו המחירים בישראל, אבל שער הדולר נשאר בכל זאת שלוש לירות. גם היצרן היעיל ביותר אינו יכול לעבוד בשער זה. אפילו אם הוא מוכר את תוצרתו בחו"ל במחיר של רווח, הוא נאלץ להפסיד כאשר הוא מחליף את הדולרים ומקבל עבורם לירות ישראליות.

ספיר אינו מוכן לעשות פיחות, בעיקר מחשש ההשפעה הפסיכולוגית השלילית. שיטת הפרמיות של צדוק באה לשנות את שער הדולר לגבי יצואנים בלבד. אם יופסקו כל שאר הסובסידיות ותיתן רק פרמיה אחידה, יעודד הדבר את היצרנים היעילים יותר.

אבל פינחס ספיר עומד על שלו בעקשנות ואין שום דרך לבדוק כמה יפסיד המשק בשל צימצום הייצור, בשל האבטלה, בשל ירידת פריז העבודה ובשל המשך קיומן של התעשיות הכושלות שהקים ספיר. דבר אחד ברור: תכניתו של ספיר מונעת כל תכנית אמיתית ורחבה להגברת כושר התחרות של המשק הישראלי. בשלוש השנים הקרובות יגדל אולי היצוא, אבל הוא לא יגדל בכיוון הנכון ובקצב הדרוש, כי תכניתו של ספיר היא בלוף.

הגבלות

את הנטל — והוא מצא עצם יבשה שאפשר לזרוק להם, מבלי להגיז איש.

בלוף נוסף הוא

הגדלת מס רווחי-הון

זהו שם יפה מאד. אפשר לומר לכל פועל ממורמר: „מה אתה בוכה על גזילת תוספת-היוקר? למיליונרים הגדילו את מס רווחי-הון!“

אם שאין שום קשר בין הונם של המיליונרים לבין המס הזה, אפשר להרוחח בישראל של מאה, מבלי לשלם אף פרוטה אחת מס רווחי הון. המס הזה מוטל רק על מכירת-רכוש. מיליונר שאינו מוכר רכוש — לא משלם מס רווחי-הון. שוב מצא ספיר עצם יבשה וזרק אותה למפיץ.

ואילו לגבי העובד השכיר, מציע ספיר את עקרון

עיקור חמש נקודות

זה בלוף יסודי. עיקור חמש הנקודות פירושו בעברית פשוטה: סירוס שיטת תוספת-היוקר כולה. עיקור זה אומר, שאם עולים המחירים בחמישה אחוזים, הרי שלגבי העובד השכיר כאילו לא עלו המחירים כלל.

נוסף לזאת דורש ספיר מן ההסתדרות לחזור בה מן הסכמים שנחתמו עם התאחדות בעלי התעשייה. הסכמים אלה קבעו, ששכרי-היסוד יעלה בתחילת השנה הבאה בחמישה אחוז. הצירוף הזה פירושו בערך כך: שכרי העבודה יוקפאו. המחירים יוכלו לעלות מדי שנה בחמישה אחוז, מבלי להשפיע על השכר. במשך שלוש שנות התוכנית ירד השכר הריאלי ב-15 אחוז. ספיר מדבר אינם

על עיקור לשנתיים בלבד, אך אין להניח שהוא אמנם יסתפק בכך.

כנתמה הוא מציע גם להקפיא את המחירים. הדרך: תשלום סובסידיות. כלומר: הקפאת השכר תבוא על-חשבון העובד, והקפאת המחירים תמונן על-ידי משלם המסים. ממשלת אשכול, שהוכיחה כי אינה יכולה לעמוד בלחץ צימ, מתכוננת להיכנס עתה למצב שבו כל היצרנים, פרטיים והסתדרותיים, יירשו ממנה סובסידיות. מכיוון שהבלוף כאן גדול מדי, מציעים להשאיר פתח אחורי לפיוס השכירים. קוראים לו

זחילת שכר

ומתכוונים לכך, שגם בתקופת המדיניות הרשמית של הקפאת-שכר אפשר יהיה להעלות את השכר. לא באופן גלוי וישיר, אלא על-ידי תוספות „שוליות“ עבור ותקי שינוי דירוג, סיווגים, ופאטנטים שונים.

ועדים מאורגנים ובעלי כוח יוכלו להשיג העלאות-שכר עובדים בלתי-מאורגנים, או קבוצת-עובדים הנתונות ללחץ הסתדרותי או ממשלתי, יצטרכו להשלים עם הקפאת-שכרם המוחלטת. ההקפאה הסלקטיבית תזמין שביתות, התמרמרות וירייה חמורה במוסר-העבודה. מה שבחודאי לא ברור הוא, כיצד תביא הקפאת-השכר המשונה הזאת לידי

העלאת פריז העבודה

של הפועל הישראלי לדעת המעבידים, פריז-העבודה כארץ הוא נמוך. הם קובעים, כי האשם מוטל כולו על הפועל ועל ההסתדרות. הם טוענים שההסתדרות, באישור הממשלה, דואגת רק